

2018-10-30

SÄKERHETSMANUAL

Tierps Naturskola

Säkerhetsmanual

Tierps Naturskola

Innehållsförteckning

Målsättning med manualen	2
Allmänt om verksamhetens risker.....	3
Naturskolans ansvar	4
Generella säkerhetsrutiner	5
Förhållningssätt är viktigt	5
Medföljande lärare.....	5
Mobiltelefon/täckning/telefonnummer	6
Viktiga nummer att ha i mobilen.....	6
Lokalkännedom	6
Sjukvårdsberedskap	6
När det har hänt (krisplan)	8
Särskilda säkerhetsrutiner	9
Eldning.....	10
Vassa föremål.....	11
Försvunna deltagare.....	12
Höga höjder och klättring	13
Allergi/sjukdom/förgiftning.....	14
Trafik	15
Väderlek	16
Fästingar.....	17

Målsättning med manualen

Manualens syfte är att förebygga olyckor, skador och andra obehagliga upplevelser i samband med skolklassers besök på naturskolan. Detta sker genom att sammanfatta, tydliggöra och vidareutveckla verksamhetens arbete med risk och säkerhet.

Manualen beskriver också åtgärder och kompetensbehov som behövs när olyckan väl är framme.

Allmänt om verksamhetens risker

Verksamhetens risker kan beskrivas som "allt det dina föräldrar varnade dig för när du var liten"; eld, djupa skogar, knivar, is och vatten, stup och höga träd.

Att vistas i naturen och bedriva fältmässiga aktiviteter tillhör inte vardagen för dagens barn och ungdomar, denna ovana ökar ytterligare risken i dessa aktiviteter.

Naturskolans ansvar

Vi kan inte friskriva oss från ansvar.

Vi ska bedriva ett aktivt risk- och säkerhetsarbete genom att:

1. göra riskanalyser och skriva säkerhetsrutiner för våra aktiviteter
2. följa dessa säkerhetsrutiner
3. dokumentera och följa upp tillbud i anslutning till att de sker
4. varje december utvärdera och utveckla analyser och åtgärder
5. dokumentera detta arbete

Var beredd, Tierps Naturskola			
Version:	1	Senast ändrad:	2018-10-30

Generella säkerhetsrutiner

Förhållningssätt är viktigt

Säkerhetstänkandet skall förmedlas så lustfyllt som möjligt till besökande barn. Vår verklighetspedagogik ger goda förutsättningar för detta.

Vi skall inte dra alla säkerhetsregler i början av dagen och därmed skapa en lite trist stämning utan ta det efter behov. Exempelvis dras kniv-reglerna först när knivarna skall användas och "pinnar i elden" förmaningar när behovet uppstår.

Vi lämnar säkerhetsinformation utifrån klassens ålder, mognad, intryck och visade omdöme.

Det kan t.ex. vara bättre att vi själva täljer till grillpinnarna en vinterdag när barnens fokus ligger på att elda och hämta ved, än att försöka samla hela klassen för att dra knivreglementet.

Vi vill att eleverna ska få en säker och lustfylld upplevelse tillsammans med oss i skogen.

Medföljande lärare

Vi ska informera medföljande lärare om detta:

- Klassen måste "sköta sig", vi och klasslärare/medföljande vuxna sköter tillsägelser gemensamt, om vi ändå känner oro för säkerheten bryter vi aktiviteten av säkerhetsskäl, samlar klassen och tar en diskussion om att fortsätta eller inte.
- Vi behöver veta eventuella sjukdomar och andra riskfaktorer som bedöms relevanta hos barnen; t.ex. astma, diabetes, epilepsi, allergi, fobier m.m.
- Läraren ska ha en klasslista med dagtelefonnummer.

Var beredd, Tierps Naturskola			
Version:	1	Senast ändrad:	2018-10-30

Mobiltelefon/täckning/telefonnummer

Mobiltelefon skall finnas tillgänglig. Platser med dålig täckning skall uppmärksammas och nedtecknas. Vissa ställen i Hållnäs har dålig täckning men det fungerar för det mesta.

Viktiga nummer att ha i mobilen

- Räddningstjänst: 112, 018-727 30 00
- Giftinformationen: 08- 33 12 31
- Sjukvårdsupplysningen: 1177
- Polis 112
- Närpolis Tierp 0293-225 00
- Akutmottagningen Tierp 0293- 202 50

Lokalkännedom

- Viktigt att veta var man är, karta, kompass bör vara med om man är osäker.
- Medvetenhet om hur bästa väg till väg går.
- Kunna beskriva vägen till den plats man är, bra med namngivna platser för internt bruk.

Sjukvårdsberedskap

- Naturskolans personal ska vara påläst på detta dokument.
- Naturskolans personal skall genomgå Första hjälpen-kurs inklusive HLR-utbildning vart annat år.

- Utöver grundläggande Första hjälpen-kunskaper, ska vi ha extra Första hjälpen-kunskaper om (klicka för länk):
 - [Allergisk reaktion efter geting-, bi- eller humlestick](#)
 - [Geting- och bistick](#)
 - [Huggormsbett](#)
 - [Fraktur](#)
 - [Klämskada](#)
 - [Stukning eller vrickning](#)
 - [Förgiftning](#)
 - [Hjärnskakning](#)
 - [Svimning](#)
 - [Ögonskada](#)
 - [Tandskada](#)
 - [Blödning](#)
 - [Brännskada](#)
 - [Solskada](#)
 - [Värmeslag](#)
 - [Köldskada](#)
 - [Skrubbsår och skärsår](#)
- Naturskolans personal ska kunskaper om följande sjukdomar (klicka för länk):
 - [Allergi](#)
 - [Astma](#)
 - [Diabetes](#)
 - [Epilepsi](#)
- Naturskolans personal ska ha kunskaper om förfarandet vid en försvunnen person (efter 10 min, ring 112, följ instruktioner).
- Kompletta förstaförbandslåda skall alltid finnas tillgänglig. Denna ska innehålla: plåster, sårförslutningstejp, tryckförband, sårtvätt, elastisk binda, kirurgtejp, skavsårplåster, nödsax, fästingborttagare, pincett, andningsmask för konstgjord andning, kompress, skyddshandskar.

Var beredd, Tierps Naturskola			
Version:	1	Senast ändrad:	2018-10-30

När det har hänt (krisplan)

Vid incidenter i naturskolans verksamhet skall så snart möjligt krishanteringens föras över till den besökande skolan. Naturskolans uppgift är att under denna tid kunna leda ett tryggt och ändamålsenligt arbete med förstahjälpen och krishantering.

Kris föreligger när en eller flera deltagande personer drabbas av skada, sjukdom, hot eller annat så att **den pågående undervisningen måste avbrytas**.

Mål

Målet med krisplanen är att alla inblandade skall återkomma till normala banor så snart möjligt efter uppkommen kris.

Krisläge

En bedömning av vad som sjukvårdsmässigt ska göras görs, utifrån personalens sjukvårdsberedskap (se ovan). Tre scenarion:

1. Lättare skada: Vuxen samlar in klassen. Deltagaren plåstras om och dagen kan i princip fortsätta som det var tänkt.
2. Allvarlig skada: Sjukvårdsupplysningen rings. Vuxen samlar in klassen och ringer skolan. Minst en vuxen stannar och tar hand om kvarvarande deltagare. Minst en vuxen följer med den skadade till vårdinrättningen.
3. Mycket allvarlig skada: 112 rings. Vuxen samlar in klassen och ringer skolan. Den skadade tas om hand av lämpligast vuxen tills hjälp anländer. Minst en vuxen stannar och tar hand om kvarvarande deltagare och minst en vuxen följer med den skadade till vårdinrättningen.

Efter krisläge

1. Arbetsmiljöverket kontaktas (inom 12 timmar) vid allvarligare händelser.
2. Vid eventuellt mediaintresse, kontakta informationsansvarig på kommunen.
3. Vid allvarligare händelser, kontakta skolchef.
4. Tillbudsrapport skrivs.
5. Eventuell revidering av säkerhetsrutiner.
6. *Debriefing* vid behov.

Särskilda säkerhetsrutiner vid följande aktiviteter:

- Eldning
- Vassa föremål
- Försvunna deltagare
- Höga höjder, klättring
- Allergi/Sjukdom/Förgiftning
- Trafik
- Väderlek
- Fästringar

Var beredd, Tierps Naturskola			
Version:	1	Senast ändrad:	2018-10-31

Eldning

Aktivitet: Eld på iordninggjord eldplats, eld i naturen, matlagning med stormkök.

Risker:

- Elden sprider sig. Brandrisken varierar stort med årstid, väderlek och plats.
- Brännskada på person eller material.
- Inandning av rök.
- Rök i ögonen.

Risksituationer:

- Pinnar i brasan som tas ut brinnande eller glödande.
- Slänga olämpliga saker i elden.
- Brand vid T-spritsanvändning vid stormkök.
- För stor eld.
- Dålig placering av elden.
- Uppenbart brandfarliga kläder, t.ex. fluffiga/tunna tyger och material, långa halsdukar, långt hår.
- Vara för nära elden.
- Kokkärl som välter.

Minska risken:

- Berätta för deltagarna hur, var och när eldningen skall genomföras innan man sätter igång genom att vi godkänner eldens placering, kollar den insamlade veden samt att gruppen är inom synhåll/nästan synhåll.
- Ha eldar och deltagare under uppsikt när det brinner och ge löpande råd.
- Omogna klasser ska inte leka med pinnar i elden. De som får; **inlagd pinne får inte tas ut igen.**
- Ta hänsyn till väderlek och anpassa släckning till rådande omständigheter.
- Avbryt eldningen ifall man känner oro.
- Informera att rök är hälsoskadligt samt undvik så långt möjligt blöta pinnar, kottar, mossor, bark, näver, törved och annat rökskapande material.
- Observant på ömtåliga och brandfarliga kläder.
- Noggranna stormköksinstruktioner.
- Stadigt underlag för gryta och murikka.

Var beredd, Tierps Naturskola			
Version:	1	Senast ändrad:	2018-10-30

Vassa föremål

Aktivitet: Alla aktiviteter i skogsmark, friluftsliv, hantverk, täljning, matlagning.

Risker:

- Stickskada, huggskada, skärskada.

Risksituationer:

- Falla på vasst föremål som kniv eller avbruten gren.
- Skär, hugg och sticksador vid användande av skalare, kniv, yxa, såg, m.m.
- Kvistar som slår på den bakom i kön.
- Brummare som lossnar från sitt snöre och kan träffa annan person.

Minska risken:

- Berätta för deltagarna hur redskapen skall användas innan man sätter igång.
- Innan knivar används skall knivreglerna genomgås, d.v.s. sitta när kniven är ur knivfodralet, alltid tälja ifrån sig och aldrig mot någon annan. Kniven skall också vara i knivfodralet när den inte används. Råd deltagarna att inte hugga med kniven eller slå fast kniven i ett underlag.
- Yxa får ej användas av yngre elever.
- Avbryt aktiviteten ifall man känner oro.
- Inte bära omkring på pinnar när situationen uppfattas som olämplig (beteende, ålder, pinnens farlighet).
- Granpromenad i täta bestånd för att träna kvistpisk, varna bakomvarande.
- Säkerhetsavstånd vid användande av brummare, "tänk på att den kan lossna".
- Max tio elever/vuxen vid användning av kniv.

Försvunna deltagare

Aktivitet: Vandring.

Risker:

- Stark oro hos den försvunne.
- Oro hos övriga deltagare.
- Risk för skada, hunger, nedkylning m.m.
- Bortförda frivilligt eller ofrivilligt av annan person.

Risksituationer:

- Alltid under vandring.

Minska risken:

- Vid vandringar skall övningsledaren inte gå förutsägbart som t.ex. att följa en stig. Gå i rask takt med bestämda steg i kringelkrokar. Detta medför ofta att deltagarna snabbt inser att det är bäst att följa övningsledaren för själv inte komma på avvägar.
- Räkna in gruppen då och då.
- Finns möjlighet ha en vuxen först och sist
- Tydliga instruktioner vid start och stoppunkter.

Var beredd, Tierps Naturskola			
Version:	1	Senast ändrad:	2018-10-30

Höga höjder och klättring

Aktivitet: Planerad klättring , oplanerad klättring (klätterträd, branter m.m. när som helst).

Risker:

- Personskador genom fall.
- Strypning.
- Svindel, rädsla.

Risksituationer:

- Fastna på hög höjd under klättring.
- Kramp under klättring.
- Fastna i grenklyka eller bergskreva.
- Årstid och väder kan göra en enkel klättring farlig.
- Barns egna klättringsinitiativ.
- Strypas genom att fastna med kläder eller halsband.

Minska risken:

- Där de inte får klättra: Berätta att det är förbjudet att klättra. T.ex. Stora stenen.
- Om de får klättra: Berätta för deltagarna hur klättringen skall gå till innan man sätter igång (bara på vissa platser, under vuxens överinseende, endast till en viss höjd, inga kläder eller annat som man kan strypas av). "Slut avtal" med eleverna inför klättring där man kommer överens om detta.
- Undvik raster, luncher i närheten av lockande men farliga klättermöjligheter.
- Ökad försiktighet vid branter vid blött eller isigt väder.
- Om barn fastnat på riskabel höjd – tillkalla hjälp, se till att barnet känner sig så tryggt som möjligt, ta inga onödiga risker.

Allergi/sjukdom/förgiftning

Aktivitet: Alltid.

Risker:

- Allergisk reaktion
- Sjukdom (t.ex. diabetes, astma, epilepsi, magproblem, stelkramp)
- Förgiftning

Risksituationer:

- Getingstick
- Hål på skinnet orsakat av smutsigt föremål
- Huggormsbett
- Intag av giftiga växter och svampar

Minska risken:

- Påminn lärare om att de vidtagit lämpliga åtgärder för de barn som de vet har problem som exempelvis att allergimedicinen är med för känsliga barn, att de vet vad som ska göras ifall barnen får ett anfall o.s.v.
- Påminn lärare att de kontaktar föräldrarna ifall något behöver kontrolleras i efterhand såsom att barnen är vaccinerade mot stelkramp.
- Prata om och prova ätliga växter och svampar. Betona att det finns väldigt giftiga växter och svampar.

Trafik

Aktivitet: Vandring längs eller över väg.

Risker:

- Personskador i samband med fordon

Risksituationer:

- Lek vid väg
- Elever utmanar bilister med otrevligt uppförande
- Ouppmärksamhet

Minska risken:

- Välj omsorgsfullt platsen för vägövergång där man exempelvis har fri sikt åt båda håll.
- Agera vakt vid själva övergången. Samarbeta med övriga vuxna.
- Undvik att färdas längs vägar med skymd sikt, planera vägval och aktivitet så att vägar kan undvikas.
- När man går på vägen: Gå på vänster sida i färdriktningen. Gå en och en i tätt led.

Var beredd, Tierps Naturskola			
Version:	1	Senast ändrad:	2018-10-30

Väderlek

Aktivitet: Utevistelse

Risker:

- Solsting
- Uttorkning
- Snöblindhet
- Köldskador
- Förfrysning
- Stela muskler
- Personskador
- Obehagskänslor
- Inåtvändhet
- Obehag
- Nedsatt omdöme

Risksituation:

- Stark kyla
- Hög värme
- Stark vind
- Fallande träd och grenar (vid stark vind)
- Regn
- Plurrning/nedblötning
- Åska

Minska risken:

- Vara medveten och uppmärksam på hur vädret påverkar barnens välbefinnande.
- Förkortning av dagen.
- Samråd med lärare vid bokning och innan aktivitet om dålig väderlek väntas (minska antal deltagare där bara de väl förberedda får delta, förkorta dagen).
- Rätt klädsel.

Värme/sol:

- Placera samlingar i skugga.
- Dricka.

Kyla/vind:

- Hålla sig i lä.
- Varm dryck.
- Elda.
- Förmedla till lärare : viktigt med rätt klädsel och varm dryck.
- Korta (och eventuellt fler) samlingar.
- Ge ett aktivt intryck. Visa eleverna hur man håller sig varm genom aktivitet.

Väta:

- Gör inte aktiviteter som gör en blötare (t.ex. när man svettas, lekar i gräset)
- Hålla sig på torra platser (rasta under tak, undvika högt gräs, inte sitta på blött m.m.).

Åska:

- Undvika öppna platser och uppstickande träd.

Fästingar

Aktivitet: Vistelse i skog- och ängsmark.

Risker:

- Att drabbas av borrelia eller TBE.

Risksituationer:

- All vistelse i skog- och ängsmark.

Minska risken:

- Vaccinera fast personal mot TBE.
- Syna kroppen efter vistelse i fästingrika områden.
- Vara vaksam på "fästingkrypkänslor". Kolla på en gång (byxorna av).
- Strumpor uppdragna över byxbenen om möjlighet finns.
- Positiv inställning till vaccination, det är lämpligt i våra trakter.
- Ta bort fästing på en gång.
- Rutininformation för klasser som kan vara i riskzonen typ: "tänk på att ni kollar efter om ni har några fästingar när ni kommer hem, det är bra att ta bort dem så fort som möjligt".

